

Vækstpakker på eksportmarkederne

Danmarks Eksportråds analyseenhed, Udenrigsministeriet, den 15. april 2009

Både i Danmark og i landene omkring os gennemføres betydelige vækstpakker for at stimulere den økonomiske vækst. Skønsmæssigt pumpes der nye penge ud for omkring 2 pct. af BNP i 2009, dels direkte i form af offentlige arbejder og investeringer, dels mere indirekte i form af skattelettelser. Disse initiativer vil i løbet af 2. halvår 2009 og ind i 2010 skabe ny vækst i de pågældende lande, og dermed nye eksportmuligheder for danske virksomheder.

I det følgende gennemgås hovedelementerne i vækstpakkerne i de største lande omkring os. Formålet med gennemgangen er at orientere danske virksomheder om, hvor der kan være muligheder for ny udenlandsk afsætning. Gennemgangen suppleres derfor med kontaktoplysninger på danske sektoreksperter og handelsrådgivere i de pågældende lande, som kan bistå danske eksportører med at komme i forbindelse med de udenlandske virksomheder, som vil nye gavn af vækstpakkerne og formentlig have brug for underleverancer.

Der er stor forskel på pakkerne, både i størrelse og sammensætning, men gennemgående består de af følgende:

- Offentlige investeringer, som primært fokuserer på transportinfrastruktur, offentlige renoveringer og effektiviseringer af bygninger og vedvarende energi.
- Skattelettelser, typisk fokuseret mod de lavere indkomstgrupper.
- Generel støtte til erhvervslivet, især i form af kreditgarantier og lånefacilitering.
- Sektorspecifikke tiltag, specielt indenfor automobilindustrien.

Nogle af tiltagene vil kun langsomt komme i gang og skabe ny vækst, mens andre hurtigere vil generere ny efterspørgsel for specifikke produkter, f.eks. indenfor byggebranchen, og indenfor underleverandører til virksomheder engageret i infrastrukturprojekter. Vedvarende energi er også en gennemgående prioritet i de fleste vækstpakker, og også her vil danske virksomheder kunne drage fordel af vækstpakkerne.

Samtidig har [Eksportkreditfonden](#) i Danmark fået nye muligheder for at bistå til finansiering og kreditforsikring af dansk eksport. Det drejer sig både om eksportlån, hvor der er en ramme på 20 mia.kr. og om 10 mia.kr. til genforsikring af korte forretninger under 180 dage, samt om 200 mill.kr. til eksport vedr. klimaprojekter, som kan forbedre mulighederne for udbredelsen af dansk klimateknologi og energibesparende løsninger.

Det er en del af Danmarks Eksportråds opgave at overvåge, hvordan regeringsinitiativer kan åbne muligheder for danske eksportvirksomheder. Nedenfor vurderes hvilke sektorer, der er specielt interessante for danske virksomheder. Danmarks Eksportråd står klar med specifik rådgivning til danske virksomheder, der ønsker at undersøge mulighederne på et givent marked. For mere information kontakt: [Danmarks Eksportråd](#) tlf. 33 92 08 84 eller den relevante danske ambassade, jf. kontaklinformationerne nedenfor.



Oversigt over vækstpakker på udvalgte eksportmarkeder.

Land	Størrelse	Pct. af BNP	Vækstområder	Kontakt
Sverige <i>1-årig lempelse</i>	SVK 45 mia.	1,5 pct	Byggeri og anlæg; Transportinfrastruktur; renovation og modernisering	www.ambstockholm.um.dk
Storbritannien <i>1-årig lempelse</i>	GBP 20 mia.	1,4 pct.	grøn energi og energisparende løsninger; infrastruktur & uddannelsesinstitutioner;	www.amblondon.um.dk
Tyskland <i>2-årig lempelse</i>	Euro 70 mia.	1,5 pct. i 2009 1,5 pct. i 2010	Transport; offentlige bygninger; IT; Energi og miljø	www.eksporttiltyskland.um.dk
USA <i>2-årig lempelse</i>	USD 890 mia.	1,9 pct. i 2009 2,9 pct. i 2010	Infrastruktur, specielt transport; sundhedsreformer; Uddannelse; Grøn energi, specielt udbyggelse af 'smart grid'	www.eksporttilusa.um.dk www.ambwashington.um.dk
Frankrig <i>1-årig lempelse</i>	Euro 26 mia.	0,7 pct. i 2009	Transport; offentlige bygninger; underleverancer til offentligt ejede virksomheder	www.ambparis.um.dk
Spanien <i>2-årig lempelse</i>	Euro 12,3mia.	3,1 pct. i 2009 1,1 pct. i 2010	Byggebranchen, miljø og energi og sundhedssystemet	www.ambmadrid.um.dk

Note: Alene diskretionære lettelser. Bankpakker og automatiske stabilisatorer ikke medtaget

* Kilde: OECD, IMF, EU Parliaments Economic and Monetary Affairs committee, Brookings Institute, Jyske Bank. Bruegel og Danmarks Eksportråd

Sverige

Dansk eksport til Sverige er blevet hårdt ramt af den økonomiske krise, men på trods af store valutaudsving, vil der også på vores nabomarked være muligheder som følge af finanspolitiske lempelser. I december fremlagde regeringen en finanspolitisk pakke rettet mod arbejdsmarkedet på SVK 8,3 mia., der i kombination med en allerede ekspansiv finanspolitik i 2009 vil pumpe ca. SVK 45 mia. ud i økonomien, tilsvarende 1,5 pct. af BNP.

Blandt de væsentligste komponenter af pakken kan nævnes, at virksomhedsskatten sættes ned samtidig med, at en række infrastruktur projekter rykkes frem.

Hovedelementer i vækstpakke

- 1-årig finanspolitisk lempelse
- Størrelse: SVK 45 mia.
- Pct. 2009 BNP: 1.5 pct.
- Fremrykkelse af offentlige investeringer, specielt indenfor offentlig transport og sociale boligbyggerier

Vækstsektorer i Sverige

Det forventes, at offentlige anlægsinvesteringer vil stige 16 % i 2009, og prognoser fra Sveriges Byggeindustrier (brancheorganisationen for byggeri og anlæg) viser, at regeringsinitiativerne allerede er ved at tage effekt. Göteborg Kommune vil bygge 1.000 nye lejeboliger. De tre kommunale ejendomsforeninger, Kommunale Familjebostäder, Stockholmshem og Svenska bostäder, følger efter og har planer om at bygge 6.000 lejeboliger frem til 2010.

Hertil kommer store infrastrukturprojekter, som omfatter blandt andet en jernbanetunnel under Hallandsåsen til 10,5 milliarder svenske kroner, den såkaldte "Citybanan" med en tunnel under Stockholm til 16,3 milliarder svenske kroner, sporforbindelse mellem centrale Malmö og Øresundsbroen til 9,5 milliarder svenske kroner samt et nyt svensk nationalstation i Stockholm, den såkaldte Swedbank Arena til 2,3 milliarder svenske kroner.

Danske underleverandører kan derfor med fordel, overveje om disse **bygge og anlægsprojekter** rummer muligheder. Godt nok har valutaudsvingene skærpet konkurrencen, men der grundet den geografiske og kulturelle nærhed, samt den eksisterende tilstedeværelse på det svenske marked, grund at formode, at danske virksomheder står stærkt i forhold til konkurrenterne. Dertil har ambassaden har haft succes med aktivt at fremme **danske arkitektfirmaer** overfor både svenske offentlige beslutningstagere og private entreprenører. Der er generelt en stor interesse for danske arkitekter, som siges at besidde andre kompetencer end de svenske – for eksempel opfattes de som mere kreative / kunstneriske.

Den svenske klimaproposition åbner for nye muligheder for dansk erhvervsliv og specielt dansk **vindkraftindustri**. I den svenske klimaproposition findes forventninger om en udbygning af vindkraften på op til 30 TWh, hvor 10 TWh forventes at blive off shore vindmølleparker og 20 TWh landbaserede vindmøller. Dette forudsætter, at der skal opføres flere tusinde nye vindmøller, ligesom der vil være øget efterspørgsel på en række ydelser, der supplerer opførelsen af nye vindmøller som eksempelvis rådgivning og konsulentytelser – begge områder hvor danske virksomheder står stærkt. I Sverige vil specielt udbygningen af det svenske elnet spille en central rolle for at realisere klimapropositionens vindambition. Mange nye vindmølleparker vil forventeligt blive opført langt fra, hvor elproduktionen bruges, hvilket vil kræve en udbygning både af det lokale elnet og det nationale svenske stam-net, der senest blev udbygget, da Sverige opførte sine A-kraftværker.

Et andet segment, der direkte berøres af klimapropositionen, er biogassen. Regeringen har udmeldt målsætningen om, at den svenske vognpark i år 2030 skal være uafhængig af fossilt brændstof, og at svensk bilindustri skal gøres til den førende i verden bl.a. gennem videreudvikling af hybridbiler, elbiler og køretøjer drevet af **biobrændstof**. Formentlig vil dette føre til, at efterspørgslen på biogas stiger markant i Sverige, hvilket åbner muligheder indenfor danske kompetenceområder som biogasproduktion og hertil relaterede serviceydelser. Brancheforeningen, Svenska Gasföreningen estimerer, at der i 2020 vil blive produceret 20 TWh biogas i Sverige. Senest har den svenske regering afsat SEK 200 millioner til at fremme investeringerne i gårdbaserede biogas-anlæg.

Udvalgte offentlige initiativer i Sverige

	2009	Kontaktperson/rådgiver	Telefon	Email
Vækstpakke generelt		Thomas Rizk - <i>Chef for Handelsafdelingen</i>	+46 703 153 316	thoriz@um.dk
Skattefradrag for renovation og moderniseringer af huse	SEK 3,6 mia.	Jess Møller Knudsen - <i>Bygge/Anlæg</i>	+46 735 265 609	jeknud@um.dk
Ekstra investeringer til R&D i automobil sektoren (energi effektive biler)	SEK 3 mia.	Kristian Thomsen - <i>Eksport Attaché</i>	+46 840 675 13	kriho@um.dk
Infrastruktur investeringer	SEK 0,33 mia.	Jess Møller Knudsen - <i>Bygge/Anlæg</i>	+46 735 265 609	jeknud@um.dk

Kilde: OECD, IMF, EU Parliaments Economic and Monetary Affairs committee, Brookings Institute, Jyske Bank. Bruegel, Danmarks Eksportråd og den danske ambassade i Stockholm

Storbritannien

Selv i Storbritannien, som er blandt de lande, der er hårdest ramt af finanskrisen, er der stadig gode muligheder for danske virksomheder.

Storbritannien var blandt lande, der først gennemførte en vækstpakke, og tiltagene er også blandt de største. Regeringen lancerede i slutningen af november 2008 en finanspolitisk pakke på ca. 20 mia. pund over de næste 1½ år, der skal ses i kombination med nedsættelsen af momsen og betydelige skattelettelser til lavindkomst husholdninger.

Hovedelementer i vækstpakke

- 2-årig finanspolitisk lempelse
- GBP 20 mia.
- Pct. af BNP: 1.4 pct.
- Nedsættelse af moms med 2,5 pct.
- Fremskyndede offentlige investeringer i specielt boliger, energi, infrastruktur og skoler

Vækstpakken søger primært at sætte skub i privatforbruget samtidig med, at offentlige investeringer i vedvarende energi og infrastruktur søger at holde gang i byggebranchen.

Momsnedsættelsen på 2½ pct. kan få relativt pæn effekt, da den særlig begunstiger de lavestlønnede, der har den højeste forbrugskvote. Regeringens fokus på at bruge offentlige investeringer til at fremtidssikre den britiske økonomi åbner for en stabil og øget efterspørgsel på danske styrkeområder så som IT, grøn energi og energisparende løsninger.

Den indenlandske britiske klimapolitiske dagsorden er ambitiøs med en erklæret hensigt om en fundamental omstilling til en 'low carbon' økonomi og en målsætning om reduktion af CO2-udslip på 80 pct. i 2050 (med basisår i 1990). Dette sker med delmål på 26-32 pct. i 2020. Der er endvidere et politisk pres for, at de foreslåede "økonomiske pakker" i stigende grad skal være grønne og dermed stimulere investeringerne i vedvarende energi. Der er således udsigt til betydelige investeringer indenfor dette område, hvilket åbner muligheder for dansk **miljø og energi eksport**. Specifikt drejer det sig at højne energieffektiviteten gennem bedre isolering af 600.000 beboelser (*Home Energy Saving Programme*). En plan, der alene beløber sig til ca. GBP 6,8 mia., og som også har fokus på energieffektivitet og alternativ energi. Dertil vurderes det, at danske virksomheder har gode muligheder indenfor bl.a. vind energi og fjernvarmeløsninger.

Offentlige investeringer i **byggeri og anlæg** vil primært gå til infrastruktur, socialt byggeri samt en omfattende fornyelse af skole- og universitetsbyggeriet. Indenfor uddannelsesinstitutionerne forventes der over de næste 15 år investeringer for op imod GBP 45 mia. Mulighederne for danske virksomheder skønnes primært at være til stede indenfor **bæredygtige byggeløsninger** generelt, – samt indenfor offentligt skole- og universitetsbyggeri, hvor danske løsninger spås gode muligheder grundet krav til energisparende og grønne løsninger.

Ambassadens sektoransvarlige indenfor byggeri og energi/miljø følger de offentlige vækstpakker tæt og tilbyder de danske virksomheder bistand indenfor overvågning, individuel rådgivning og fællesfremstød. Indenfor vedvarende energi arrangerer ambassaden bl.a. en fællestand på All Energy udstillingen i Aberdeen i maj måned, ligesom der løbende arrangeres COP 15 aktiviteter året igennem. Endvidere planlægger ambassaden et arkitektfremstød indenfor skole- og universitetsbyggeri i juni måned samt yderligere aktiviteter, der har fokus på bæredygtighed året igennem.

Udvalgte offentlige initiativer i Storbritannien

	2009	Kontaktperson/rådgiver	Telefon	email
Fremrykkede offentlige investeringer i infrastruktur-, bygning af uddannelsesinstitutioner og socialt boligbyggeri	GBP 3 mia.	Louise Kirketerp	+44 207 333 0222	loukir@um.dk
Investeringer i energieffektivitet	GBP 6,8	Rasmus Leth Traberg	+44 207 333 0232	rastra@um.dk

Kilde: OECD, IMF, EU Parliaments Economic and Monetary Affairs committee, Brookings Institute, Jyske Bank. Bruegel, Danmarks Eksportråd og den danske ambassade i London

Tyskland

Den tyske økonomi er hårdt ramt af finanskrisen, men de store offentlige indgreb medfører også muligheder for dansk eksport.

Den økonomiske situation er præget af en kraftig nedgang. OECD skønner, at tysk økonomi vil skrumpes med -5,3 procent i 2009.

De hårdest ramte brancher i øjeblikket er maskinindustrien og de forarbejdende erhverv. Maskinindustrien har således oplevet en ordret tilbagegang på 49 pct. – den kraftigste tilbagegang i de 50 år, man har ført statistik, mens omsætningen i de forarbejdende erhverv i januar var 20 pct. lavere end samme måned 2008 og 7 pct. lavere end december. Særligt Tysklands eksportorienterede sektorer er hårdt ramt.

Tyskland har allerede vedtaget to store vækstpakker for at

Hovedelementer i vækstpakke

- 2-årig finanspolitisk lempelse
- EURO 70 mia. (ca.35 mia. pr. år)
- Pct. af BNP: 1.5 pct. i 2009 og tilsvarende. i 2010
- Skattelettelse: ekstra midler til børnefamilier, enlige og enlige forsørgere; skattelettelse i form af en højere skattefri bundgrænse samt en forskydning af progressionen, så den øgede beskatning sætter ind på et højere niveau; Sænkning af bundskatten fra 15 til 14 pct.
- Investeringer i infrastruktur: boliger; struktur investeringer regional for vækstfremme

stimulere økonomien, og OECD anbefaler at gennemføre en tredje. Samlet er der, indtil videre, tale om ca. 35 mia. euro i skattelettelser og øgede offentlige udgifter, svarende til ca. 1,5 pct. af BNP både i 2009 og 2010.

Den finanspolitiske lempelse sigter bredt og søger at støtte erhvervslivet, stimulere investeringer og byggeriet, samt sætte gang i privatforbruget. Tiltagene, der skal øge den tyske efterspørgsel, tager især form af skattelettelser, øgede offentlige investeringer, tiltag til stabilisering af arbejdsmarkedet, med særligt fokus på bilindustrien, samt yderligere offentlig garantistillelse på 100 mia. euro, med henblik på at lette virksomhedernes låntagning.

Eksempelvis har man, i et forsøg på at komme den kriseramte bilindustri i Tyskland til hjælp, indført en såkaldt skrotpræmie, som indebærer, at der ydes et tilskud på 2.500 euro til indkøb af ny bil, såfremt man skrotter en mindst 9 år gammel bil. Skrotpræmien ydes dog ikke til bilejere, som har anskaffet sig en mere end 9 år gammel bil inden for det seneste år. Der arbejdes pt. på en forlængelse af ordningen; dog muligvis under let forandrede betingelser.

Vækstsektorer i Tyskland

Infrastruktur investeringer. Der er specielt fokus på at forbedre energieffektiviteten i offentlige bygninger, skoler, etc., hvilket kan medføre gode muligheder for dansk eksport og rådgivning, specielt indenfor energisparende løsninger og bæredygtig byggeri. Der er ligeledes vedtaget betydelige skattelettelser i et forsøg på at holde privatforbruget i gang. Skattelettelserne estimeres at resultere i at gennemsnitsborgeren vil få mellem 190 og 411 euro mere til rådighed om året.

Pakken inkluderer også specifikke initiativer, der kan komme **SMV'er og innovationsvirksomheder** til gode. Således stiller regeringen 900 mio. euro yderligere til rådighed for innovation indenfor små og mellemstore virksomheder. Midlerne tilføres det "Zentrale Innovationsprogramm Mittelstand", der begunstiger virksomheder med indtil 250 ansatte. Samtidig udvides programmet til fremover at omfatte virksomheder med indtil 1000 ansatte.

Forskning er generelt et af de områder der er fokus på, og derfor har den tyske regering også afsat 500 mio. euro til forskning i og udvikling af mobilitet, f.eks. fremme af hybridmotorer og brændselsceller.

Der investeres også specifikt i **udviklingen af bredbånds internet** adgang, bl.a. med det mål, at der med udgangen af 2010 er landsdækkende adgang.

Visse brancher har hidtil klaret konjunkturkrisen relativt godt. Det gælder for farmaceutisk industri, fødevarerindustrien, restaurationsbranchen, detailhandelen og personrelaterede tjenesteydere. Dette underbygges af, at der som en del af vækstpakken ydes en ekstra støtte til sundhedssystemet på 9 mia. Euro.

IT-branchen har tilsvarende klaret krisen relativt godt. I en undersøgelse offentliggjort af BITKOM i starten af marts fremgik det, at 55 pct. af de adspurgte virksomheder ikke mærkede direkte virkninger af krisen. 46 pct. af de adspurgte regner med en tydelig forbedring allerede i det indeværende år.

En undersøgelse offentliggjort den medio februar af DIHK – hovedorganisationen for tyske industri- og handelskamre – viste, at 75 procent af de mere end 25.000 adspurgte virksomheder i Tyskland fandt situationen tilfredsstillende eller god. Cirka 70 procent oplyste, at deres kreditbetingelser ikke var blevet dårligere siden starten af finanskrisen. Frygten for en samlet dramatisk forringelse af finansieringsmulighederne var der hidtil ikke tegn på, oplyste DIHK. Undersøgelsen fandt imidlertid primært sted i januar og starten af februar, og situationen er sandsynligvis forværret siden.

	2009	Kontaktperson/rådgiver	Telefon	Email
Infrastruktur med fokus på - Transport - Generel infrastruktur program, skoler m.v. - IT, energi og miljø - Forbedring af regional økonomisk infrastruktur	I alt 17,3 milliarder fordelt over 2009 og 2010	Merete Juhl Vincents Svendsen	+49 305 050 2100	Mersve@um.dk
Innovations støtteprogrammer	0,9 milliarder i 2009 og 2010	Merete Juhl Vincents Svendsen	+49 305 050 2100	Mersve@um.dk

USA

Som verdens største økonomi, og samtidig epicenter for den globale finansielle og økonomiske krise, har USA vedtaget en meget stor vækstpakke på ca. USD 890 mia. Pakken er blevet vedtaget over to omgange i januar og februar 2009. De offentlige investeringer vil blive implementeret over 2 år, og ca. USD 268 mia. forventes investeret i 2009. Det forventes, at den store vækstpakke vil have økonomisk effekt på den amerikanske økonomi indtil 2015.

USA er stadig verdens største og mest købedygtige marked, og landet rummer betydelige muligheder for danske eksportvirksomheder. Det kan forventes, at de store offentlige investeringer og skattelettelser, der er på vej, vil stimulere dele af økonomien betydeligt og skabe vækstmuligheder. I nogle sektorer spås der endog om vækstfremgang.

Hovedelementer i vækstpakke

- 2-årig finanspolitisk lempelse
- USD 890 mia.
- Pct. af BNP: 1,9 pct. i 2009 og 2,9 pct. 2009
- Offentlige investeringer i infrastruktur; miljø og energi; sundhedssystemet; og uddannelse
- Hjælp til bilindustrien
- Skattelettelser

Sundhedssektoren er en af disse, hvor det, uagtet krisen, forventes at en demokratisk præsident, med et demokratisk flertal i kongressen i ryggen, vil iværksætte reformer på sundhedsområdet. Dette er også reflekteret i de ca. USD 110 mia. der er afsat til diverse "Medicaid" og sundhedsforbedringer i vækstpakken. Både på kort og lidt længere sigt kan det rumme store afsætningsmuligheder for danske virksomheder. Den politiske og økonomiske reform vil have indflydelse på adgangen til investeringer og eksportmuligheder for danske virksomheder. Det vurderes, at hvis man deltager aktivt i processen – hvilket ambassaden kan bistå med - vil danske virksomheder få bedre adgang og indflydelse på lovgivningen og allokeringen af de afsatte midler.



I den vedtagne vækstpakke er der i 2009 alene afsat USD 58 mia. til energiprojekter med fokus på **vedvarende energi**. Dertil kan vækstpakken forventes at skulle tage hensyn til **energieffektivitet og bæredygtighed** i de mange offentlige byggerier, der sættes i gang. Netop her er det vigtigt for danske virksomheder at byde sig til nu, da de ellers risikerer at miste markedsandele i de næste 12-18 måneder. Det skønnes i øjeblikket, at væksten i eksporten til USA indenfor **miljø- og energi** sektoren vil vokse med 8 pct. i 2009. Dertil har *The Department of Energy* netop fremsat et lovforslag til finansiering af nye energieffektive projekter. Pengene skal bl.a. finansiere implementeringen af avancerede byggeforskrifter, der skal sikre, at bygninger renoveres energieffektivt. Pengene skal også gå til projekter, der reducerer og indsamler metangas fra landbrug, vedvarende energiinstallationer på offentlige bygninger, energieffektive trafiksignaler og gadebelysning, kombineret varme- og kraftsystemer, fjernvarme- og airconditionssystemer.

Byggebranchen i USA er kraftigt præget af den amerikanske recession. Markedet, der anslås at have en værdi af USD 1,4 billioner på årsbasis, er dog fortsat blandt verdens største og udgør således stadig et vigtigt strategisk marked både på kort og lang sigt for danske virksomheder. Bæredygtigt og energibesparende byggeri trodses til dels den generelle nedgang i branchen, og efterspørgslen på bæredygtigt byggeri er stigende både inden for den private og offentlige sektor. Danske produkter, der kendetegnes ved energirigtige, funktionelle og innovative kvaliteter har derfor gode muligheder for succes på det amerikanske marked. Et af de store indsatsområder i vækstpakken er udbygning og forbedring af infrastrukturen samt offentlige bygninger. Vækstpakken sikrer således omkring USD 140 milliarder til **bygge- og anlægssektoren**, hvoraf ca. USD 30 milliarder er øremærket til "building infrastructure". En stor del af de planlagte projekter er renovering af offentlige bygninger, og her fokuseres der især fokus på at øge disses energieffektivitet, hvilket er et område, hvor Danmark traditionelt står stærkt.

Også for danske **IT-virksomheder** er der gode - og nye - muligheder for at etablere sig på det amerikanske marked. Krisen har ledt til store fyringsrunder i de store IT virksomheder, og det er nu muligt at rekruttere velkvalificerede og erfarne medarbejdere, der i opgangs-tider er meget vanskelige at få fat på.

Det gælder generelt for velfunderede danske eksport virksomheder, at afmatningen åbner muligheder for lettere at gøre særdeles **attraktive opkøb**, der kan styrke den langsigtede strategiske markedsposition for eksportvirksomhederne.

Udvalgte offentlige initiativer i USA

	2009 og 2010	Kontaktperson/rådgiver	Telefon	Email
Uddannelse: - Modernisering af højere lærestalter	\$ 6 mia.	Pelle Lind Bournonville	+1 212 705 4961	pelbou@um.dk
Infrastruktur - Nye motorveje - Modernisering af eksisterende infrastruktur - Vandrensning og miljørestaurering samt oversvømmelsesprævention - Offentlig transport – tog og undergrund	\$ 30 mia. \$ 31 mia. \$ 19 mia. \$ 10 mia.	Pelle Lind Bournonville Lars Juul Hansen Pelle Lind Bournonville	+1 212 705 4961 +1 202 797 5327 +1 212 705 4961	pelbou@um.dk larsha@um.dk pelbou@um.dk
Sundhedssystemet - Midlertidig forøgelse af 'medicaid' budgettet - Sundheds-informations teknologi - Præventiv sundhedshjælp	\$ 87 mia. \$ 20 mia. \$ 4,1 mia.	Joakim Steen Mikkelsen	+1 202 797 5310	joamik@um.dk
Energi - Smart-grid - Skattepause til grøn energi - Vejsikring af hjem	\$ 32 mia. \$ 20 mia. \$ 6 mia.	Lars Juul Hansen	+1 202 797 5327	larsha@um.dk

Kilde: OECD, IMF, EU Parliaments Economic and Monetary Affairs committee, Brookings Institute, Jyske Bank. Bruegel, Danmarks Eksportråd og den danske ambassade i Washington

Frankrig

Specielt Frankrigs produktionsindustri er hårdt ramt af finanskrisen, og den internationale krise i automobilindustrien gør ondt. Alligevel udgør de meget store offentlige investeringer offentlige projekter en god mulighed for danske eksportvirksomheder og leverandører. Dertil udgør Frankrig et stort og købedygtigt marked, hvor dansk eksport allerede har en betydelig tilstedeværelse.

Den franske vækstpakke er iflg. regeringen på 26 mia. euro eller 1,3 pct. af BNP. En del af dette beløb består imidlertid af likviditetsfremmende foranstaltninger i form af fremrykket tilbagebetaling af skatte- og momstilgodehavender, udsættelse af skattebetaling, etc. Den reelle offentlige vækstpakke i form af investeringer ligger derfor tættere på 10-11 mia. euro.

Hovedelementer i vækstpakke

- 1-årig finanspolitisk lempelse
- EURO 26 mia.
- Pct. af BNP: 0,7 pct.
- Stor investeringsfond oprettet med henblik på offentlige investeringer i automobilindustrien; boligbyggeri; anlægsprojekter og transport

De øgede investeringer vil være en kombination af statsdrevne, regionale og kommunale investeringer samt øgede investeringer fra statsejede virksomheder som f.eks. EDF, SNCF m.v. Vækstpakken blev vedtaget i begyndelsen af december 2008, og den fokuserer hovedsageligt på offentlige

investeringer, om end der også er afsat ressourcer til at støtte byggebranchen og støtte den kriseramte automobilindustri.

Den franske regering har specifikt afsat midler til investering i udstyr til forsvaret, universiteterne transport (floder, jernbaner og veje) samt renovering af fredede bygninger.

Der vil være gode muligheder for danske virksomheder for at drage nytte af de store investeringer i offentligt ejede selskaber, som eksempelvis Electricité de France, samt på udbygningen af infrastrukturen, igennem eksempelvis underleverancer og/eller samarbejdsaftaler. Dertil forventes det, at regionerne i Frankrig vil investere yderligere i infrastrukturforbedringer og udbygninger.

Vækstsektorer i Frankrig

Indenfor byggeri er der afsat ekstra midler til bygning af 100.000 nye boliger, med specielt fokus på socialt boligbyggeri; tilskud ved køb af nybyggede boliger samt tilskud til energi-rigtig renovering af eksisterende boligmasse. Eftersom danske virksomheder er førende specielt på det sidste område, vil dette medføre muligheder.

Forsvaret var allerede tilsat ekstra midler før krisen. Det forventes at udgifterne øges med 5,6 pct. i budgettet i 2009. Der foretages derudover betydelige investeringer fokuseret specielt på kommunikationsudstyr, "homeland security" og modernisering af forsvaret med henblik på mere fleksibel indsætning af specialstyrker i brandpunkter rundt omkring i verden.

Indenfor infrastruktur, er der specielt fokus på udbygningen af TGV-nettet og af tognettet i og omkring Paris samt udbygning af flod-transportnettet.

Energi og miljø er som sådant ikke et vækstområde pga. vækstpakken, men er en sektor, hvor der uanset krise forventes betydelig vækst i de kommende år. Bl.a. bliver energi-rigtige investeringer tilskyndet via skattebegunstigelser og større projekter igangsættes af staten, således at Frankrig kan leve op til de mål, som EU har sat sig for at begrænse CO₂-udslippet.

Blandt de danske eksportvarer, der er mindst påvirket af krisen i Frankrig, er **fødevarer og sundhed**. Begge disse områder er relativt konjunkturresistente, og det forventes, at væksten vil være positiv i 2009. For fødevarers vedkommende til dels pga. den forventede nedsætning af moms i restaurationsbranchen.

Indenfor **sundhedssektorens forventes der ligeledes positiv vækst i 2009**, ikke mindst grundet den stigende andel af ældre i befolkningen. Dette vil ske på trods af et tiltagende fokus fra regeringens side på nedbringelse af underskuddet på den offentlige sygesikring.

Udvalgte offentlige initiativer i Frankrig

	2009	Kontaktperson/rådgiver	Telefon	Email
Offentlige investeringer (bl.a. forsvar, transportnettet, forbedringer og investeringer i højere læreanstalter), investeringer fra statsejede selskaber)	€ 10,5 mia.	Ann Bouisset - <i>Forsvar, Energi- og miljø, Byggeri</i> Marc Cassagnabère - <i>Underleverancer</i>	+33 144 312 119 +33 144 312 125	annbou@um.dk marcas@um.dk
Sektorstøtte til privatbyggeriet, subsidier til renovationer, støtte til ejendomskøbere og sælgere, energi-rigtige forbedringer	€ 1,7 mia.	Ann Bouisset - <i>Forsvar, Energi- og miljø, Byggeri</i>	+33 144 312 119	annbou@um.dk
Præmier til skrot af gamle biler til erstatning for nye benzinoekonomiske modeller	330 mio.	Marc Cassagnabère - <i>Underleverancer</i>	+33 144 312 125	marcas@um.dk

Kilde: OECD, IMF, EU Parliaments Economic and Monetary Affairs committee, Brookings Institute, Jyske Bank. Bruegel, Danmarks Eksportråd og den danske ambassade i Paris

Spanien

Vækstpakken i Spanien udgør ca. €12,3 mia. Dertil er der implementeret betydelige skattelettelser specielt for lavindkomstfamilier, samt en betydelig forøgelse af børnepengene. De offentlige investeringer er særligt fokuseret på byggeriet og bilbranchen. Midlerne til offentlige investeringer udgør ca. 8 mia. euro, og disse bliver stillet til rådighed for kommunerne, der kan igangsætte forskellige lokale projekter af begrænset størrelse. Den sektorspecifikke hjælp er øremærket til bilindustrien, miljø og energi, forskning og udvikling, forbedringer i sundhedssystemet, og renovation af huse samt bæredygtig turisme. Dette kan både på kort og lidt længere sigt skabe muligheder, specielt for danske miljø- og energi virksomheder.

Hovedelementer i vækstpakke

- 2-årig finanspolitisk lempelse
- EURO 12,3 mia.
- Pct. af BNP: 3,1pct. og 2009 og 1,1 i 2010
- Offentlige investeringer i infrastruktur; miljø og energi projekter; innovation og research

Vækstsektorer i Spanien

Den høje spanske vækst har i de seneste år været drevet af høj aktivitet i byggeriet. Nedgangen i industriproduktionen og byggebranchen har dog været ganske kraftig, og også privatforbruget er ramt af krisen. Selvom opbremsningen er markant, har den tidligere vækst øget indkomstniveauet og dermed også det samlede markedspotentiale.

Som modtræk mod den økonomiske opbremsning ønsker regeringen at satse på nye områder som fx **grøn energi**, hvor Spanien står ganske stærkt. Det giver muligheder for danske virksomheder. Det gælder især indenfor decideret grøn energi, men også indenfor energibesparelser – f.eks. bæredygtige bygninger – forventes der en markant vækst. Samtidig vil der generelt komme fokus på omkostningssiden, hvorfor virksomheder, der kan levere løsninger, der rationaliserer produktion m.v., også vil have gode muligheder (business to business). I **sundhedssektoren** forventes der også

positiv vækst i 2009. Dette skyldes dog ikke vækstpakken, så meget som en generelt aldrende befolkning.

Udvalgte offentlige initiativer i Spanien

	2009	Kontaktperson/rådgiver	Telefon	Email
Sektorspecifik støtte og investeringer:	€ 3 mia.			
- Automobilektoren	€ 800 mio.	Gonzalo Valdivieso	+34 914 321 142	gonval@um.dk
- Miljø og energi	€ 600 mio.	Narcis Margall	+34 934 876 486	marmar@um.dk
- Research og innovation	€ 500 mio.	Lasse Bagge Hansen	+34 914 321 134	lashan@um.dk
- Forbedringer i sundhedssystemet	€ 400 mio.	Lasse Bagge Hansen	+34 914 321 134	lashan@um.dk
- Renovation af ejendomme og bæredygtig turisme	€400 mio.	Heidi Ravn	+34 934 876 486	heirav@um.dk

Kilde: OECD, IMF, EU Parliaments Economic and Monetary Affairs committee, Brookings Institute, Jyske Bank. Bruegel, Danmarks Eksportråd og den danske ambassade i Madrid